

A: ZÁHADNÁ SLOVA

Rozumíte nářečním výrazům ve větách?

Co znamenají vyznačená slova?

1) v momentě **blčala** cetá hospoda
(ze Zlínska)

A. tančila	C. hořela
B. hlučela	D. otřásala se

2) s té **bojti** se vilupujó tříski, je z mňekího dřeva
(ze Šumperska)

A. desky stolu	C. psí boudy
B. desky na válení těsta	D. dýmky

3) kusa rozumu nemá, veme si takovou **búd'u**
(z Nymburska)

A. krátký lehký kabát	C. hádavou ženu
B. plesnivý kus ovoce	D. budižkničemu

4) **ve škarnétli** přinesla cukrlata
(z Vyškovska)

A. v kornoutu	C. v kapse
B. v brašně	D. v krabičce

5) *chudág* dítě furd **buchcalo**
(z Mladoboleslavska)

A. tloustlo	C. padalo
B. kašlalo	D. křičelo

6) máš takovi **bagónski** botę
(z Prostějovska)

A. velké	C. teplé
B. špinavé	D. staré

A: ŘEŠENÍ

1) v momentě **blčala** ceťá hospoda

(z Pozlovic na Zlínsku)

C. hořela

Sloveso *blčat* (nebo *blčet*) se užívá na východní Moravě. Většinou má význam ‚hořet velkým plamenem‘; v Blatničce na Hodonínsku však bylo zaznamenáno naopak ve významu ‚slabě hořet‘ (*ti mačinky nechcú hořet, enom to blčí*).

2) s té **bojti** se vilupujó tříski, je z mňekího dřeva

(z Jedlí na Šumpersku)

B. desky na válení těsta

Podstatné jméno *bojta* s významem ‚deska na válení těsta, vál‘ je doloženo ze Šumperska. Týž význam mají i jeho hláskové obměny *bujta* (Náchodsko) a *bajta* (Hlučínsko).

3) kusa rozumu nemá, veme si takovou **búďu**

(z Poděbrad – Přední Lhoty na Nymbursku)

D. budižkničemu

Budižkničemu neboli neschopného člověka, nešiku lze v nářečích označit všelijak. Kromě *búdi* to může být *bambela*, *bibza*, *bimba*, *blouma* nebo třeba *buchta*.

4) **ve škarnétli** přinesla cukrlata

(ze Slavkovsko-Bučovicka)

A. v kornoutu

V oblasti Slavkovsko-Bučovicka se pro kornout používá jak výrazu *škarnétla*, tak *škarnéta*. Na Tišnovsku se navíc vyskytuje *škarňóta* a *škarňótká*. A na Zábřežsku dokonce kromě té *škarnéty* i ten *škarnét*.

5) **chudág** dítě furd **buchcalo**

(z Nemyslovic na Mladoboleslavsku)

B. kašlalo

Pokud někdo silně kašle, říká se v nářečích v Čechách, že *buchcá* nebo *buchcuje*. Silný kašel se pak nazývá *buchcák*, ale existují pro něj i další podobná pojmenování: *blafák*, *bufák* a *bufanec*.

6) **máš takovi bagónski** botę

(z Prostějovska)

B. špinavé

Přídavné jméno *bagounský* může znamenat ‚špinavý‘ nebo ‚tlustý‘, jelikož je odvozeno od podstatného jména *bagoun*, které primárně označuje uherského vepře a přeneseně špinavého nebo tlustého člověka.